

Pozdravni nagovor dr. Igorja Bizjaka, direktorja Urbanističnega inštituta Republike Slovenije

Spoštovana predsednica, spoštovana direktorica, spoštovani podžupan in spoštovane kolegice in kolegi!

Prostor je omejena dobrina. Tega se moramo zavedati vsi, še posebej pa urbanisti, saj smo med tistimi, ki prostor oblikujemo in ga tudi upravljamo, vse to pa s pravili, ki jih pomagamo sooblikovati. Pomembno je, da se posegov v prostor lotevamo kar najbolj trajnostno. Zato pozdravljam letošnjo temo jubilejnega Sedlarjevega srečanja, ki sovpada tudi z Evropskim tednom trajnostnega razvoja.

OZN je na svojem vrhu o trajnostnem razvoju, ki je bil 25. septembra 2015, sprejela Agendo 2030 za trajnostni razvoj. Ta agenda je zgodovinski dogovor mednarodne skupnosti za odpravo revščine, zmanjševanje neenakosti, zagotovitev napredka in zaščite okolja za sedanje in prihodnje generacije. V ospredju nove razvojne agende je tudi spoštovanje človekovih pravic in enakosti spolov ter zagotavljanje blaginje, miru in varnosti za vse ljudi in skupnosti.

Agenda 2030 za trajnostni razvoj vsebuje 17 ciljev, ki se povezujejo v tri dimenzije razvoja, in sicer ekonomsko, socialno in okoljsko. Pomembna značilnost nove agende je univerzalnost: ob upoštevanju nacionalnih okoliščin bodo njene cilje uresničevale vse države sveta, države v razvoju in tudi razvite države. Cilje pa je mogoče povezovati tudi za potrebe urbanizma. Na primer v obliki piramide, pri kateri so na vrhu cilji, ki so najbolj povezani z urbanizmom, nižje pa cilji, s katerimi je urbanizem le delno povezan.

Zakaj je agenda pomembna tudi za našo stroko? Veliko ciljev se neposredno ali posredno nanaša tudi na področja, ki jih obravnava urbanizem:

C11 – trajnostna mesta in skupnosti (poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja, vsem zagotoviti dostop do ustreznega, varnega in cenovno sprejemljivega prebivališča in osnovnih storitev ter komunalno urediti revne mestne četrti ...);

C15 – življenje na kopnem (varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti);

C4 – kakovostno izobraževanje (zgraditi in preurediti izobraževalne ustanove, prilagajene otrokom, invalidom in obema spoloma, ter vsem omogočiti varno, nenasilno, sprejemljivo in spodbudno učno okolje);

C6 – čista voda in sanitarna ureditev (skrb za vodotoke, načrtovane infrastrukture ...);

C7 – cenovno dostopna in čista energija (načrtovanje energetske infrastrukture, umeščanje te v prostor ...);

C9 – industrija, inovacije, infrastruktura (poslovne cone, industrijska simbioza ...);

C13 – podnebni ukrepi (načrtovanje v povezavi s podnebnimi spremembami ...);

C1 – odprava revščine;

C2 – odprava lakote;

C3 – zdravje in dobro počutje;

C5 – enakost spolov;

C8 – dostojno delo in gospodarska rast;

C10 – zmanjšanje neenakosti;

C12 – odgovorna poraba in proizvodnja;

C14 – življenje v vodi;

C16 – mir, pravičnost in močne institucije;

C17 – partnerstva za doseganje ciljev.

Urbanistični inštitut že vrsto let izvaja oziroma sodeluje na raznovrstnih domačih in evropskih projektih, ki se bolj ali manj dotikajo tudi ciljev trajnostnega razvoja. Naj omenim le nekatere:

Care4Climate – cilj projekta je spodbujanje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 s pogledom na leto 2030 s promocijo trajnostne mobilnosti, energetske učinkovitosti, rabe obnovljivih virov energije in trajnostne rabe tal.

Urban Vertical Green – cilj projekta je spodbujanje preoblikovanja mest v trajnostne, prožne prostore z nadaljnjim razvojem in sodobnimi pristopi vertikalne ozelenitve ali zelene stene objektov v obliki naprednih prehransko-vodno-energijskih sistemov. Vertikalno zelenje se opredeljuje in razvija v okviru arhitekturno-tehničnega konteksta kot biološko-tehnični sistem z obsežno zmogljivostjo za zagotavljanje ekosistemskih storitev, kot so pasivno hlajenje, zmanjševanje poplav, bioenergija in morebitna proizvodnja hrane, biotska raznovrstnost, blaženje hrupa, ki so še posebej pomembne v mestnih predelih z veliko gostoto pozidave.

Ven za zdravje – cilj projekta so strokovne podlage za prostorsko načrtovanje zelenih površin za spodbujanje telesnih dejavnosti prebivalstva.

KRASen – cilj projekta je proučiti vplive okoljskih sprememb na kraške vodonosnike, oceniti njihovo ranljivost ter pripraviti predloge za primerno prilagajanje rabe prostora tem spremembam in upravljanje kraških vodnih virov. Glavni cilj projekta je razviti inovativni koncept za okoljskim spremembam prilagojeno načrtovanje prostora in upravljanje kraških vodnih virov.

QAPS – cilj projekta je ugotoviti, kateri so optimalni pogoji za kakovostno staranje v domačem bivalnem okolju in katere podporne storitve so ob tem potrebne, da bi starejši čim dalj časa ostali polnovredni člani družbe in bili aktivno vključeni v družbeno življenje, hkrati pa bi bil sistem finančno vzdržan za državo.

LUMAT – projekt se ukvarja s problematiko nesistematičnega upravljanja degradiranih urbanih območij in poslovnih con. Slabo upravljanje teh območij prispeva k zmanjševanju kakovosti urbanega okolja, povzroča okoljska tveganja ter pospešuje neracionalno umeščanje in ekonomsko neučinkovitost gospodarske infrastrukture, kar vodi v manjšo konkurenčnost.

Connecting nature – cilj projekta so inovacije in implementacije na naravi temelječih rešitev.

To je le nekaj projektov, ki jih izvajamo na inštitutu in katerih cilji so povezani z Agendo 2030. Ta bo učinkovita le, če se bomo vsi potrudili čim bolj izpolnjevati njene cilje.

.....
Dr. Igor Bizjak, direktor
Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana
E-pošta: igor.bizjak@uirsi.si